

A qui nullum sortiuntur muscolum, contrarij motus autorem. Nullus enim, qui testes ad inferio-
ra reuolat, extructus est, quandoquidem testes, quos nisi recta deorsum, nec in ullam partem
inclinantes prolabi decebat, abunde à naturali ipsi indita grauitate dimituntur, id quod subinde
adeo, ut ne minimum quidem sursum aegris, senibusque allici queant. Quid uero Arabibus in-
mentem uenerit, ignoro, qui binos in uiris cuiusque testis musculos, in mulieribus autem unicum
haberi scriptum reliquerunt. Vnicum enim hactenus ad singulos porrigi testes semper in ma-
sculis obseruauimus. Mulieribus porro Natura similiter musculos largitur, quos in peritonæo, ut
& reliqua ipsarum generationis organa, recodidit. Ea nanque peritonæi pars, seu processus,
qui utrinque à lateribus, ad uterum instar¹ mesenterij pertingit, uenasque & arterias utero dedu-
cit, & demum cum alterius lateris peritonæi processu, exteriori uteri² tunica procreat, cat-
nolis quoque adaugetur fibris, ex ilium regionibus deorsum oblique, ad uteri latera perreptan-
tibus, adeo sane, ut & mulieribus utrinque singuli sint musculi, illis specie similes, quibus uiri
testes donantur. Et quamuis plerumque graciles sint, neque admodum carnei, crassi uero, ego ta-
men eos aliquando in nonnullis mulieribus uteri cornua esse arbitratus sum, Galeni uteri de-
scriptione eleganter delusus, qui non muliebrem, ad uaccinum & caprinum describit³ uterum,
cornua arietum cornibus longè simillima obtinentem secus multo, quam muliebri uterus. Por-
ro his uteri musculis, obscura uteri ad superiora attractio perficitur, quam mulieres tunc facile
percipiunt, quum illa trahere colligereque conatur, atque adeo (ut sic dicam) uteri ceruicis os, to-
tumque uterum, penitus in peritonæi amplitudinem allicere student.

In Libro de
Vteri sectione
ne.

MUSCULORVM TESTIVM ADMINISTRATIONE. Caput XXXIII.

Qui ea que
peritonæo co-
necantur, modo
rescindenda ue-
riant.
Viri musculi
li administratione
tio.

QUEMADMODVM in Quinto libro musculorum, quos testibus asseri-
psi, mentionem incidere necessum erit, ita quoque eorum administrationem
cum reliquarum partium illo Libro enarrandarum sectione pertractabo. Quod
tamen ad administrationem hoc Libro persequendam spectat, à mucronata
pectoris ossis cartilagine, ad pubis usque os, nouacula peritonæum diuides,
alia rursus sectione per transuersum utrinque, ab umbilici regionibus ducta.
Mox absque delectu, in uiris omnia, quæ peritonæo cinguntur, præter re-
ctum intestini⁴ finem, & uescicam, auferes. His itaque, ut in Quinto libro docebimus, ademptis,
etiam scorto à testibus unà cum carnea membrana ipsi subditi liberato,⁵ stylum exiguum ab
interiori peritonæi parte meatui indes, qui feminarijs uasis in humiliori peritonæi regione, ad
inguina uiam præbet. Posteaquæ uero stylum ad testem usque protruseris, atque ad illius latem,
seu (si modò talis stylus ad manum sit) in ipsius rimam ac canalem, cultellum indideris, longè
sectione à peritonæo ad testem usque secundum styli longitudinem facta, membranam tunica uero
uasa cum testibus inuestientem diuides. Atque ita uasa in conspectum cum testibus sese offerent,
extenso quoque uasorum inuolucro, gracilem testis⁶ musculum, quo inuolucrum id uelut enutritur,
conspicies. Hoc musculo ab humillima uasis à testibus semen deferentis inflexione liberato, eius
naturam promptissime edisces, qualiterque testem sursum trahat, intueberis. Liceret modò testi-
bus cum suis uasis musculisque abscitis, penis & uescicæ ceruicis musculos aggredi, at quum ante
hos integrum sit, & thoracis & dorsum & manus dissecare, ad thoracis sese iam conuerter oratio.
Cæterum mulierum musculi apertum iam peritonæo, & in testibus ad latera sursumque reductis & mu-
lieris testibus quoque subleuatis, in conspectum citra aliam sectionem ueniunt, dummodo uteri late-
ribus membranisque, illum peritonæo alligantibus animum accommodare non pigeat. At hæc
uniuersa (ut & antea admonuimus) in Quinto libro accuratius prosequemur.

Mulieris
musculi admini-
stratione.

DE MUSCULIS THORACEM MO- uentibus. Caput XXXV.

Thoracis mo-
uentium arbi-
trarium esse.

THORACEM eius motus, quo respirantes indigemus, gratia¹, non uni-
co conformatum osse, aut omnino osseum esse, superiori Libro declaratum
est. Iam uero proximè erit, thoracis motum ex nostro arbitratu debuisse
pendere, non autem naturalem esse, sermone persequi, dein si uoluntarium
esse, ex usu homini fuerit, quibus is motus perficiatur musculis, subiunge-
re. Summus itaque rerum Opifex respirationem homini animalis spiritus resi-
ciendi, & cordis occasione largitus est, quod & ipsum quidem substantia
aëris indigeat, & plurimum feruens in eo calor refrigerari expetat. Inspiratio quidem cor refri-
gerat,

gerat, suppeditata ei frigida qualitate. expiratio autem feruentis in eo, & quasi combusta, & fu-
liginosi recrementi effusione expulsiōeque, cordi etiam refrigerando conducit. Atque huius po-
tissimum causa duobus contrariis motibus respiratio perficitur, attrahit enim in distentione &
dilatatione, euacuat uero in constrictione, eisdem scilicet motibus, quibus & cor ipsum perpe-
tuo fungitur. Quamquam respirationis cordisque motus, genere plurimum uariant. Siquidem
cor naturali motu, uelimus nolimus, mouetur, respiratio autem adeo ex nostra pendet uolun-
tate, ut quosdam spiritus retentione sese necauisse legamus, atque id magnopere non ad bene-
uiendum duntaxat, sed etiam ad ipsam uitam, homini utile censetur. Si enim idem rhythmus
consonantiæque respirationis cum cordis pulsu necessariò esset, neque ipsa respiratio ex nostro
impetu uoluntateque penderet, multum diuque loqui nequiremus, quod non exiguum commo-
dæ uitæ noxam præstaret. Porro si non possemus interdum citra respirationem per fumum,
uel puluerem, uel quampiam prauam & uenensam aëris qualitatem, uel loca putrescentibus
cadaueribus, cloacis, aut alijs occasionibus inquinata incedere, ea uitam ipsam quam celerrime
læderent, hominemque prorsus corrumpere. Constat itaque, ex nostro impetu, aëris per aspe-
ram arteriam in pulmones inspirationem, atque rursus fuliginosorum recrementorum cordis
expirationem oportuisse celebrari. Cum uero pulmo thoracis motum, quoties ille comprimi-
tur, dilatatur uero, uacui potissimum ui sequatur, musculos thoracem mouentes debuisse extrui
certissimum est, qui thoracem dilatarent, arctarentque. Erunt autem hi in uniuersum unà cum
octo abdominis musculis in homine, octuaginta nouem, utrinque scilicet quatuor & qua-
draginta, ac postmodum unus utrique lateri communis. Verum canes & simiæ duobus abundat
utrinque, ut simul tres habeant & nonaginta, quos Galeni intelligendi occasione, in serie sua
enumerare haud grauior, enumerationem ab altero tantum latere uniuersam absoluturus, ut
deinde enarrato utriusque lateris communi musculo, amborum laterum musculos unà numeri
gratia coniungam. Primus itaque ex inferiori interiorique clauiculæ regione, secundum ipsius
longitudinem, quæ primam respicit costam, exoritur, principium carnosum undique obtinens,
& carnosum quoque termino primæ costæ, quæ pectoris ossi committitur, antica ex parte inser-
tus. Musculus hic breuis, sed amplus est & tenuis, ac omnino carneus, fibras fortitur impen-
sabilis, propemodumque transuersas, quæ à clauicula antrorsum procedentes, supremæ tho-
racis costæ, & nonnihil pectoris ossi, quæ eius costæ cartilaginem excipit, implantatur. huius
beneficio prima costa, sursum uersus exteriora retrahitur, hæcque ratione ibidem thorax dilata-
tur. Secundus musculus grandis est, carnosus principio, ex tota scapulæ basi interiori in parte
enatus, hinc carnosus perpetuo procedens, ac costis exporrectus, admodum latefcit, tenuior
tantisper redditus, donec primæ, secundæ, tertiæ, quartæ, quintæ, sextæ, septimæ & octauæ, ali-
quando & nonæ, thoracis costis sese inserat, atque id media potissimum costarum sede, si modò
costæ longitudinem à uertebri, ad os pectoris usque metiaris, qui locus est, multo anteaquam co-
stæ in cartilaginem cessant. Reliqua autem parte, qua musculus costis exporrigitur, ipsis dunta-
xat incumbit, exiguisque tantum fibris (ut mureo instrati solent musculi) illis committitur. Cæte-
rum non recta simplici linea ipsius, quem dixi, finis costis implantatur, sed hic tanquam in di-
gitos discretus est, qui per costarum ossa prolixiores, quam musculi pars, quæ intervallis con-
nascitur, in priora procedunt, contrario nimirum modo, quo oblique descendens abdominis
musculus, ex inferioribus sex costis suam assumit originem. Hic enim ex interuallis costarum
prolixius suos digitos educit, atque cum secundo respirationis musculo ferratam compagem
efficit. Secundi thoracem mouentium musculi fibræ, si quando ad suum principium, quod ex
scapulæ basi pendere credimus, tendantur, uniuersas costas (præter inferiores, quibus muscu-
lus non inseritur) uersus exteriora uellunt thoracem dilatantes. Hic musculus in hominibus ita
ferè habet, in canibus uero & caudatis simijs secus, non enim solum ipsis in octo costas inferi-
tur, sed etiam ualidissime transuersis septimæ & sextæ & quintæ & quartæ ceruicis uerte-
brarum processibus implantatur, aut (si ausim eloqui) ab illis processibus sui principij por-
tionem mutuatur. Velim enim non oscitanter expendi, an præsens musculus à scapula, costis
& uertebri illis insertus, thoraci mouendo seruiat, an uero à costis, illisque uertebri intium du-
cens scapulæ implantetur, ipsiusque secundum thoracis latera, antrorsum motus occasio ha-
beri queat. Duorum qui iam subsequuntur in numero musculorum, unus tantum homi-
nibus adest, is scilicet quæ ordine quartum statuimus, nam tertio simiæ ac canes tantum donantur,
numero autem ipsum quoque, sicuti paulo superius monui, ne quis Galeni lectioni nimium
citra sectionem confusus, aliquos me præterisse musculos præter meritum nugetur. Tertius
itaque, & quartus, ab utroque secundi musculi latere habentur, unus in priore ipsius sede, alter
in posteriore, ambo simul cum secundo (si modò id præstet) thoracem dilatantes. Tertius
qui

Musculi
thoracem mo-
uentium nume-
rus.

Primus tho-
racem mouen-
tium.

Secundus.

Tertius co-
quartus in nu-
mero, uerum
tertio simiæ
abundant.